

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ЯК ГОЛОВНИЙ ПРІОРИТЕТ МАЙБУТНЬОГО ПІДПРИЄМСТВА

СОПЕНЮК О.М.

ВИКЛАДАЧ

КАФЕДРА «ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВА»

ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

В умовах сучасного господарювання для кожної країни став абсолютно очевидним той факт, що рівень розвитку науково-технічної сфери та її потенціал визначають її майбутнє становище, можливість динамічного розвитку її економіки та завойовування вітчизняними підприємствами конкурентоспроможних позицій на світовому та власному ринку. При цьому домінантною компонентою в даній сфері стає ступінь та якість впроваджуваних інновацій, рівень розвитку інноваційної діяльності на підприємствах.

Аналізуючи результати реформування економіки нашої країни, можна зазначити, що найбільш пріоритетними напрямками перетворень стали відносини власності та фінансова сфера. Водночас була позбавлена будь-якої уваги сфера фундаментальної та прикладної науки, яка дозволила б вирішити такі нагальні проблеми нашої економіки як: технологічне оновлення виробництва, підвищення рівня продуктивності праці та інших ресурсів, випуск конкурентоспроможної продукції та багато інших завдань. Інноваційна складова розвитку економіки була майже виключена з програм державних реформ. Наслідком такої необачності явилася втрата більшої частки науково-технічного потенціалу, яким володіла наша країна на початок 90-х років. В результаті держава опинилася в умовах затяжної кризи, падіння виробництва, інфляційних процесів, втрати зовнішніх та внутрішніх ринків, а також фінансової та технологічної залежності вітчизняних підприємств від іноземних країн. Однак, сучасні умови світової глобалізації та інтеграції потребують пошуку нових шляхів виходу з кризового стану та подальшого розвитку на базі інноваційних перетворень усіх галузей економіки й кожного окремого підприємства.

Питаннями інновацій та інноваційного розвитку займалися багато закордонних вчених Р. Акофф, В. Беренс, Р. Друкер, Д. Кларк, Р. Портер, Р. Фостер, Й. Шумпетер. Дослідженням шляхів та проблем інноваційного розвитку економіки присвячені роботи таких вітчизняних науковців як: О. Амоша, В. Геєць, В. Соловійов, Л. Федулова, Ю. Макогон, В. Денисюк, Б. Малицький та інші.

Досвід промислово розвинутих країн свідчить, що за останні роки стійкий економічний ріст досягається шляхом інтенсифікації інноваційної діяльності, тобто якісного збільшення обсягів нових продуктів та технологій за рахунок наукових відкриттів та винаходів, освоєння нових секторів ринків, впровадження ефективних бізнес-процесів, організаційних структур та управлінських механізмів. Однією з можливостей суттєво прискорити соціально-економічний розвиток країни є переорієнтація економіки на виробництво високотехнологічної, наукомісткої продукції, тобто орієнтація вітчизняних підприємств на шлях інноваційного розвитку, який забезпечить створення нових робочих місць, підвищення рівня продуктивності праці, і як наслідок, економічне процвітання та стабільність економіки країни.

Згідно [1, С.33] «інноваційний розвиток можна визначити як модель економічного зростання, що заснована на систематичному упровадженні сучасних досягнень наукової та науково-технічної діяльності та використанні передових організаційно-управлінсько-виробничих систем для створення та реалізації на світових та національних ринках наукомістких інновацій відповідно до умов конкурентного середовища. Кожна компанія може вибрати один з двох варіантів власного інноваційного розвитку: займатися самостійним ініціюванням інновацій, розробляючи

та впроваджуючи нововведення, використовуючи свою стратегію та логіку розвитку, або підтримувати інноваційні потреби, які диктує ринок, намагаючись найбільш повно та якісно їх задовольнити. Необхідно активізувати та зробити більш продуктивним процес взаємодії науки та підприємств, бізнесу, на стадії розробки та впровадження інновацій, так званий трансфер знань. Проте згідно думки, Гесць, С.22 «цей процес в нашій країні не отримав і не отримує певного імпульсу щодо розвитку». Це яскраво доводить рівень інноваційної активності підприємств України. У 2009 р. питома вага підприємств, що займалася інноваціями склала 12,8%, що на 29,9% менше, ніж у 2000р. і на 1,5% менше, ніж у 2008р.

Впровадження інновацій на промислових підприємствах України характеризувалось наступним даними: зростанням обсягів впровадження нових технологічних процесів досягнення у 2009 р. у порівнянні з 2008р. на 14,94% і набувши максимальної позначки (1893 процеси) за останні 10 років, однак нової освоєної продукції було лише 2685 найменувань, що майже на 88,25% менше, ніж у 2002р., коли було досягнуте максимальне значення цього показника – 22847 найменувань за цей період, в тому числі на 27,24% знизилась кількість нових освоєних видів техніки, порівняно з 2007р. Особливо негативна ситуація спостерігається з питоною вагою реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі промислової продукції – 4,8% - мінімальна позначка за останні 10 років. Тобто промисловість продукує з кожним роком все більше застарілої, неконкурентоспроможної продукції, тим самим гальмуючи інноваційний розвиток і в непромислових сферах. З кожним роком зменшується кількість організацій, які виконують наукові дослідження й розробки. В 2009 році їх кількість склала 1340, що майже на 12% менше, ніж у 2005 році, коли їх кількість складала 1510. Це свідчить про незацікавленість вітчизняних підприємств у впровадженні результатів НДДКР у своїй діяльності, що безумовно негативно позначається на рівні конкурентоспроможності нашої продукції не лише на світовому, але й на місцевому рівні, й сприятиме подальшому відриву науки від бізнесу, та поглибленню кризового стану в економіці країни.

На нашу думку основними факторами, які стримують інноваційний розвиток вітчизняних підприємств є: великий ризик інноваційної діяльності, недостатній рівень фінансування інноваційного розвитку як з боку держави, так і з боку самих підприємств, низький рівень інвестиційної активності, що пояснюється недосконалістю законодавства, інноваційної політики держави; недостатній рівень правового захисту інноваційної діяльності

Перехід підприємства на функціонування в трансформаційних умовах вимагають зміни способів управління ним. Виникає необхідність створення більш гнучкої та комплексної системи управління інноваціями, нового економічного механізму, орієнтованого на розробку перспективної, конкурентоспроможної продукції та технології, перебудова організаційних структур, перерозподіл функцій, а також зміна стилю управління, що в свою чергу стимулює створення і впровадження інновацій та забезпечить наскрізне управління інноваційним процесом від виникнення ідеї до її поширення.

Література

1. Денисюк В. А. Становлення інноваційного розвитку економіки в Україні: стан та завдання активізації// Матеріали ІХ Міжнародної научно-практичної конференції «Актуальні питання розвитку інноваційної діяльності», Симферополь, 2004. С.33-43.
2. Гесць В.М., Семиноженко В.П. Інноваційні перспективи України – Харків: Константа, 2006. – 272 с.
3. Офіційний сайт Державного комітету статистики України <http://ukrstat.gov.ua/>